

Motion till riksdagen 2023/24:1679

av Ewa Pihl Krabbe och Per-Arne Håkansson (båda S)

SPSM och tillgänglighet för studerande

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förutsättningarna för funktionshindrade att studera vidare på gymnasial nivå behöver stärkas och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En grupp av folkhögskolor i vårt land har ett kursutbud, särskilda lärarresurser och en lokalanpassning som är direkt avpassat för människor med olika funktionsnedsättningar. Detta utbud av kurser har fram tills nu varit väletablerat, brett och attraktivt.

Stora grupper av funktionsvarierade personer har efter gymnasienivån ingen annan utbildningsinstans att vända sig till för att tillgodose sina utbildningsbehov än folkhögskolor.

I nuläget saknas det tvingande regler för kommuner vilka själva inte har anpassat gymnasium (förut gymnasiesärskola) att skriva avtal med andra närliggande kommuner med denna skolform, varför enskilda ungdomar tyvärr kan ställas helt utan utbildning efter anpassad grundskola (förut grundsärskolan). Även dessa kan ofta fångas upp av folkhögskolor med anpassade kurser.

Dessa folkhögskolor gör en stor samhällsinsats, eftersom Sverige som nation genom dem lever upp till FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, artikel 7 och 26, till FN:s konvention om funktionsrätt, artikel 24, samt till den samlade svenska funktionshinderpolitikens målsättningar om utbildning för alla.

Genom anslag från folkbildning och Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, ska denna verksamhet täckas kostnadsmässigt. Till detta kommer dock även kostnader som inte direkt är relaterade till undervisningen utan rör de praktiska möjligheterna för en funktionsvarierad att äta, bo och få assistans, sjukgymnastik etc. under den tid som studierna pågår. Ändamålsenliga lokaler, boendestöd, eventuell teknisk och personell assistans och kostnader för mat ingår med nödvändighet i förutsättningarna för att studera även på annan ort.

Olika instansers roller i det Svarte Petter-spel som uppstår runt detta, har i vissa fall blivit märkliga. Både statliga, regionala och kommunala aktörer försöker vältra över olika tillgänglighetskostnader på folkhögskolan. Ibland, men långt ifrån alltid, beviljar den sändande kommunen att olika kostnader för elever med studier i andra kommuner följer med.

Tyvärr är de statliga stödformerna inte alls heltäckande och betalas ut först i efterhand. Kostnaderna för enskilda folkhögskolor skenar därför, och just nu skapas stora underskott.

Istället för att neka enskilda stödkrävande personer tillträde till kurser för att dra ner på kostnader, har följden blivit att man det senaste året måste lägga ner hela kurser!

I t ex samverkansgruppen Funktionsrätt på folkhögskola har hela 25 % av skolorna i år lagt ner kurser som direkt riktats mot personer med funktionsnedsättning.

Resultatet blir att funktionshindrade, våra mest sårbara samhällsmedlemmar, som har minst kapacitet att föra sin egen talan, nu ställs utan utbildning.

Till problembilden hör att utbetalningsrutinen från SPSM kräver in den bidragsgrundande slutrapporteringen först i efterhand, och att de belopp som till sist beviljas följaktligen också betalas ut i efterhand. Detta gör det omöjligt att skapa framförhållning för planering och dimensionering av utbildningarna.

Förstärkningsbidraget från SPSM avser merkostnader för utökad lärartäthet vid pedagogiska insatser för deltagare med funktionsnedsättning. (Det söks via Folkbildningsrådet, men SPSM betalar ut.) Problemet här är att det är lika stort oavsett omfattning och typ av funktionsnedsättning för enskilda individer och därmed för olika skolenheter. Detta system gör att de med mest omfattande funktionsnedsättning riskerar att inte få den typ av personellt eller tekniskt stöd de mest behöver.

När det totala statsbidraget inte räcker till skolornas inrapporterade behov, anges i statsbudgeten istället en generell procentuell kostnadstäckning som sätts utifrån SPSM:s aktuella tilldelade budget. Alla skolor får därmed samma procentuella påslag av sina preliminärt ansökta bidragsbelopp. Men i takt med att NPF-diagnoserna samtidigt ökat, har allt fler folkhögskolor upptäckt möjligheten att söka just detta förstärkningsbidrag. Detta i sin tur har lett till en översökning som har gjort att just skolor med personalintensiv verksamhet, t ex med många stödpersoner, inte längre får ekonomin att gå ihop.

Ewa Pihl Krabbe (S)

Per-Arne Håkansson (S)